

LÄNSRÄTTEN I
JÖNKÖPINGS LÄN

DOM
2008-02-11
Meddelad i
Jönköping

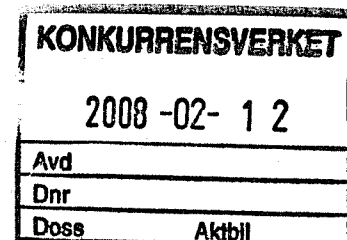
Mål nr
2221-07 E
Rotel 7

SÖKANDE

Tandteknikerlaboratoriet Tänder Direkt AB, 556326-4299
Box 326
573 24 Tranås

MOTPART

Landstinget i Jönköpings län
Box 1024
551 11 Jönköping

SAKEN

Överprövning enligt lagen (1992:1528) om offentlig upphandling (LOU)

Sedan Landstinget i Jönköpings län infordrat anbud (förenklad upphandling) avseende Tandtekniska arbeten för tiden den 1 oktober 2007 – den 30 september 2010 antog landstinget anbud från 21 andra leverantörer än Tandteknikerlaboratoriet Tänder Direkt AB (Tänder Direkt). I förfrågningsunderlaget anges bl.a. följande.

3.5 Miljöfrågor

Anbudsgivare **skall** arbeta i enlighet med Landstinget i Jönköpings läns miljöpolicy.

3.7 Anbudsutvärdering

Anbud som inte uppfyller förfrågningsunderlagets lägsta nivå och kravspecifikationerna (**skall**-krav) anses inte möjligt att utvärdera.

Avviker anbudet från kraven i förfrågningsunderlaget skall detta tydligt specificeras.

Pris, och övriga uppgifter skall lämnas uppställt enligt bifogad produktlista. Anbud skall lämnas på färdigt arbete enligt bilagd produktlista. Endast ett pris per åtgärd skall anges. I det fall en åtgärd är föremål för tolkning skall detta redas ut innan anbud lämnas.

Landstinget kommer att utvärdera enligt följande:

Med utgångspunkt från totalt avropat antal för respektive upphandlad produkt 2006, kommer ett totalpris för varje anbudsgivare att räknas

Dok.Id 38232

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2201 550 02 Jönköping	Ö Storgatan 33 A	036-15 65 00 E-post: lansrattenijonkoping@dom.se www.lansrattenijonkoping.domstol.se	036-15 66 55	måndag – fredag 09:00-12:00 13:00-15:00

fram genom att dessa antal multipliceras med respektive anbudsgivares offererade priser i denna upphandling.

Alla anbud, som enligt ovan angiven beräkningsmodell har ett totalpris understigande det lägsta offererade totalpriset uppräknat med 25 %, kommer att antas.

Om antalet anbud som kan antas enligt ovan angiven modell skulle understiga 20, kommer ytterligare anbud att antas enligt principen lägsta pris, så att det totala antalet antagna anbud av fullservicekaraktär kommer att uppgå till 20.

I det fall en anbudsgivare endast lämnat anbud på en eller två av huvudgrupperna Fast protetik, Avtagbar protetik eller Implantat, kommer den anbudsgivaren att jämföras med övriga anbudsgivare för dessa grupper. Anbudsgivare som ej är av fullservicekaraktär kommer att antas för sin/sina offererade grupper i det fall anbudets totalpris understiger övriga anbuds totalpris för respektive grupp/grupper uppräknat med 25 %.

I det fall en leverantör ej har lämnat anbud på någon enskild produkt inom någon av huvudgrupperna, kommer den produkten att åsättas ett medianpris av de lämnade anbuden för denna produkt, för att utvärdering skall kunna göras. De leverantörer som har lämnat anbud på endast delar av produktlistan kommer ej att få leverera övriga delar. Detta gäller också för enskilda icke offererade produkter.

I produktlistan anges att skelett för implantatbroar, framställda enligt Proce-
ra- eller Crescoteknik eller liknande metoder skall i sin helhet debiteras som material. Den del av det tandtekniska arbetet som avser resterande del av broframställningen debiteras som arvode.

Anbudstiden, som angetts till den 14 maj 2007, förlängdes den 9 maj 2007 till den 21 samma månad p.g.a. sen komplettering av förfrågningsunderlaget. Landstinget angav därvid följande.

Frågor gällande upphandling av Tandtekniska arbeten

Punkt 1

Porslins kärnan anser att vi måste få lov att debitera som material, priset på dessa kärnor kan skilja sig avsevärt. Dessutom skiljer priset om det är kärnor för singel kronor eller för brokonstruktioner. Frågan gäller för åtgärd 62-132, 62-133, 65-135.

Svar

Porslinskärnan måste givetvis kunna debiteras separat som material. Vi har inte angett något hinder för detta.

Punkt 2

På försättsbladet står "För individuella distanser i samband med implantatprotetik skall både material- och bearbetningskostnader ingå. Kostnaden skall i sin helhet debiteras som material"

Ni har tagit upp dessa i produktlistan under 893-313 och 893-314?

Vad vi kan förstå är en individuell distans bara en implantatkomponent och borde bara gå under material?

Svar

Följande stycke på försättsbladet till produktlistan Bilaga 1 utgår:

I priset för individuella distanser i samband med implantatprotetik skall både material- och bearbetningskostnader ingå. Kostnaden skall i sin helhet debiteras som material.

Ersätts med följande text:

Förfrågan om pris för individuella distanser i samband med implantatprotetik avser bearbetningskostnad. Materialkostnad enl. marknadspris för aktuell distans tillkommer.

Punkt 3

På försättsbladet står "kostnad för skelett för implantatbroar framställda enligt procera eller cresco tekniken eller likartade metoder ska debiteras som material". Varför har ni då en prislista på fixturnivå och en på distans nivå? Prisskillnaden för oss på lab mellan dessa ligger på den biten som ni vill att vi skall materialdebitera alltså ingen prisskillnad på arvodet?

Svar

Flera lab. har olika pris på arvodet för sin del av broframställningen i de fall där broskelettet görs t.ex. av Procera. Därför måste vi fråga om detta arvode.

Punkt 4

Hur skall hängande led debiteras under singeldelimplantat?

Svar

Vi har förutsatt att debiteringen för hängande led vid partiella implantatbroar är identisk med debiteringen för hängande led vid tandstödda broar. De laboratorier vi har varit i kontakt med har samma pris oavsett om bron är tand- eller implantatstött.

Punkt 5

Vad menas med Keram med förstärkt kärna 62-143? Vad jag vet finns det inte någon förstärkt kärna på marknaden, men jag kan ha fel och vill i så fall veta vilken/vilka.

Svar

Som exempel på vad vi menar med keram med förstärkt kärna kan nämnas

följande:

Procera Alumina

Procera Zirkonia

In Ceram

Denzir

Punkt 6

Anbudsutvärderingen kompletteras enligt följande:

Följande text under pkt. 3. 7 Anbudsutvärdering i Inbjudan utgår:

Anbudsgivare som ej är av fullservicekaraktär kommer att antas för sin/sina offererade grupper i det fall anbudets totalpris understiger övriga anbuds totalpris för respektive grupp/grupper uppräknat med 25%.

Ersätts med:

Anbudsgivare som ej är av fullservicekaraktär kommer att antas för sin/sina offererade grupper i det fall anbudets totalpris understiger lägsta anbudspris för offererade grupp/grupper plus 25%.

Punkt 7

I avtalsmallens innehållsförteckning finns en punkt 14 - Statistik, men i själva avtalsmallen behandlas inte statistik. Punkten togs bort men finns av misstag kvar i innehållsförteckningen.

Punkt 8

Ny formel för beräkning av dentala gjutlegeringar bifogas.

Landstinget angav i förtydligande av anbud den 28 maj 2007 följande.

På grund av en ojämn prisbild vill vi göra vissa förtydliganden. Om Er prisbild förändras av nedan följande uppgifter vill vi att ni förtydligar/kompletterar ert anbud med dessa uppgifter inom det snaraste dock senast 2007-06-04.

1. För åtgärd 62-133, specificera pris för arvode samt för de tre kärnorna:

- Procera Zirconia
- Procera Alumina
- Denzir

2. För åtgärd 65-135, specificera pris för arvode samt för de tre kärnorna:

- Procera Zirconia
- Procera Alumina
- Denzir

3. För åtgärderna **891-307 till och med 891-312**, anbudet skall omfatta arvode och material. Vi vill därför att ni kompletterar med pris (exklusive ädelmetaller) för:

- a) Arvode
- b) Material

4. Priset för åtgärderna **893-301 till och med 893-305** skall avse färdiga produkter. Om ert anbud ej avser färdiga produkter skall ni specificera vad som tillkommer samt priset för detta.

5. För åtgärderna **893-313 och 893-314** gäller att efterfrågat pris avser bearbetningskostnad enligt kompletterande material daterat 2007-05-08.

6. För åtgärderna **991-307 till och med 991-312** gäller samma sak som för fixturnivå i pkt3.

7. För åtgärderna **993-301 till och med 993-305** gäller samma sak som för fixturnivå i pkt 4.

Landstinget förtydligade den 31 maj 2007 kompletteringen den 28 samma månad enligt följande.

De uppgifter vi gick ut med i komplettering daterat 2007-05-28 gällande implantat vill vi förtydliga med att priset skall omfatta följande information:

891-307/991-307 ingen ytterligare information behövs
891/991-308, 310, 312 kostnad vid Cresco-teknik
891/991-309, 311 kostnad vid Procera-teknik
Samtliga konstruktioner under **891/991** skruvbara

893-301/993-301 ingen ytterligare information behövs
893/993-302, 304 kostnad vid Cresco-teknik
893-303/993-303 kostnad vid Procera-teknik
893-305/993-305 Procera Zirkonia
Samtliga konstruktioner under **893/993** skruvbara

Förutsättningarna gäller både på fixtur och distansnivå.

Landstinget skickade den 29 juni 2007 ut följande begäran.

Arbetet med att utvärdera inkomna anbud har varit en krävande process som nu går vidare. Vi har hela tiden haft som mål att få till en så rättvis utvärdering som möjligt.

Efter att ha begärt in kompletteringar har vi kommit fram till att vissa delar inte kan utvärderas på det sätt som vi hade hoppats.

Vi skickar härmed ut åtgärdslistan igen med förtydliganden på vissa åtgärder. Era priser, så som vi har uppfattat dem, framgår av listan. Vi vill att ni noggrant går igenom listan och markerar om priset stämmer under de förutsättningar som framgår av bifogad lista. Om ert pris stämmer markera med ett JA i rätt kolumn. Om priset inte stämmer markerar ni med ett NEJ och skriver det rätta priset i där för avsedd kolumn.

Landstinget skickade den 2 juli 2007 ut följande rättelse av sin begäran den 29 juni.

I den komplettering som skickades ut 2007-06-29 blev det tyvärr fel vid åtgärd 891-309 samt 891-312.

Rätt uppgifter skall vara:

Åtgärd 891-309 Kostnad för broskelett enligt Procerateknik skall ingå.

Åtgärd 891-312 Kostnad för broskelett enligt Crescoteknik skall ingå.

Tänder Direkt ansöker om överprövning och anför bl.a. följande. Upphandlingen har genomförts på ett mycket rörigt sätt med alltför många ändringar. Med hänsyn till de stora prisdifferenserna måste vissa missförstånd i budgivningen ha förekommit. I en del fall understiger det totala priset, inklusive komponenter, leverantörens fasta pris; det kan därför inte handla om originalfabrikat. Det finns anledning att ifrågasätta varför upphandlingen omfattar komponenter när det ändå är patienten som betalar. Upphandlingen strider dessutom mot landstingets miljöpolicy eftersom leverantörer har antagits som har tillverkning i asiatiska länder.

Jönköpings läns landsting anser att länsrätten skall avslå ansökan och anför följande. Det finns ingen möjlighet att kontrollera vilka komponenter som en anbudsgivare har för avsikt att leverera i framtiden. När avtal tecknas är leverantörerna bundna att leverera enligt offererade priser. För det fall en

leverantör väljer att inte leverera originalkomponenter kommer detta att utgöra avtalsbrott. Kostnader för komponenter är en del av den totala kostnaden för en färdig produkt. Om komponenterna inte utvärderas kan anbudsgivare sänka priset mot landstinget och istället höja priset på komponenter som kan debiteras patienten separat; anbudsgivaren kan då skaffa sig en fördel vid utvärderingen. Om laboratorierna fritt får sätta sina priser gentemot patienten utan att de regleras i avtal kan det få till följd att konkurrensen åsidosätts. - På landstingets hemsida anges under rubriken Miljöpolicy följande.

Landstingets huvuduppgifter är att främja en bättre folkhälsa, ge bra vård och att medverka till en god regional utveckling. Skydd av miljön och en långsiktigt uthållig resursanvändning är viktiga förutsättningar för en god hälsa och en hållbar samhällsutveckling.

Landstinget i Jönköpings län ska medverka till en hållbar utveckling genom att:

- Bedriva ett aktivt miljöarbete med ständiga förbättringar för att förebygga och minska miljöbelastningen
- Hushålla med naturresurser och energi
- Eftersträva användning av förnybara energikällor och naturresurser.
- Välja produkter och kemikalier som ger minsta möjliga miljöbelastning
- Leva upp till miljölagstiftningen och andra motsvarande krav som ställs på vår verksamhet.
- Engagera medarbetarna i miljöarbetet.

Tänder Direkt har inte angett på vilket sätt tillverkning av produkter i asiatiska länder skulle strida mot landstingets miljöpolicy.

Det antecknas att länsrätten i dom denna dag i mål nr 2109-07 förordnat att upphandlingen skall göras om. Länsrätten har i det målet förordnat att upphandlingen inte får avslutas innan något annat har förordnats.

DOMSKÄL

Enligt 1 kap. 4 § LOU gäller som huvudregel att upphandling skall göras

med utnyttjande av de konkurrensmöjligheter som finns och även i övrigt genomföras affärsmässigt.

Har den upphandlande enheten brutit mot 1 kap. 4 § LOU eller någon annan bestämmelse i lagen och har detta medfört att leverantören lidit eller kan komma att lida skada, skall enligt 7 kap 1 och 2 §, rätten på framställning av leverantören besluta att upphandlingen skall göras om eller att den får avslutas först sedan rättelse gjorts.

För att kunna utnyttja de konkurrensmöjligheter som finns och för att det skall ske på lika villkor, krävs ett klart och tydligt förfrågningsunderlag. Ett bristfälligt förfrågningsunderlag strider mot principen om affärsmässighet i 1 kap. 4 § LOU liksom mot principen om transparens (förutsebarhet och öppenhet). Samtliga krav som ställs på det som skall upphandlas skall finnas med i förfrågningsunderlaget och det skall framgå vilka krav som måste uppfyllas för att anbudet skall kunna antas (skall-krav). Vid utvärderingen av anbuderna får den upphandlande enheten inte medge att anbud avviker från förfrågningsunderlagets skall-krav eftersom enheten i sådant fall skulle bryta mot principen om likabehandling av anbudsgivare. Det åligger vidare en upphandlande enhet, som valt att anta det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet, att endast pröva inkomna anbud utifrån de bedömningsgrunder som ställs i förfrågningsunderlaget.

Landstinget har i förfrågningsunderlaget angett att anbudsgivare skall arbeta i enlighet med landstingets miljöpolicy. Villkoret utgör ett s.k. särskilt kontraktsvillkor, d.v.s. ett villkor som anger hur uppdraget skall utföras. För sådana villkor gäller att de skall vara förenliga med de grundläggande gemenskapsrättsliga principerna, bl.a. principerna om likabehandling och transparens. Villkoret måste dessutom vara kontrollerbart och rent faktiskt även kontrolleras av den upphandlande enheten.

I förfrågningsunderlaget har inte närmare angetts vad policyn innefattar. Landstinget har gjort gällande att policyn innefattar vad som under rubriken Miljöpolicy anges på landstingets hemsida.

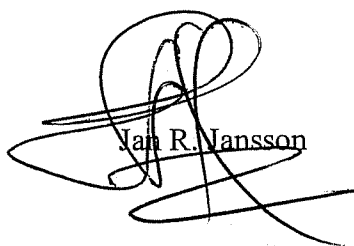
Länsrätten gör följande bedömning.

Enligt förfrågningsunderlaget skall anbudsgivare arbeta i enlighet med Landstinget i Jönköpings läns miljöpolicy. Det i förfrågningsunderlaget ställda villkoret är enligt länsrättens mening inte ett sådant kontrollerbart villkor som är förenligt med de gemenskapsrättsliga principerna. Det i förfrågningsunderlaget ställda villkoret strider därför mot principen om afärsmässighet i 1 kap. 4 § LOU. Förfrågningsunderlaget, i förening med kompletteringarna och förtydliganden, kan, i vart fall såvitt avser åtärdena 891-309 respektive 893-303 inte anses uppfylla kravet på klarhet och tydlighet. På grund härav och då Tänder Direkt kan komma att lida skada finns det skäl att på dessa grunder förordna att upphandlingen skall göras om.

DOMSLUT

Länsrätten förordnar att upphandlingen skall göras om.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (Dv 3109/1d)

Jan R. Jansson

